

Yrkande	M, D, L
Särskilt yttrande	KD
2022-12-14	2.2.2

Yrkande angående – Redovisning av uppdrag gällande fördjupad analys av den kommunala bolagssektorn utifrån osund konkurrens

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Redovisningen av kommunstyrelsens uppdrag 2022-06-15 § 517 punkt 5 till stadsledningskontoret, att utreda kostnaden för en anmälningsfunktion där näringsidkare kan anmäla om man upplever att något av kommunens verksamheter bidrar till osund konkurrens, antecknas och förklaras fullgjort.
2. Stadsledningskontoret får i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av den kommunala bolagssektorn och utreda dessa utifrån perspektivet osund konkurrens, i enlighet med alternativ 1 och 2 i tjänsteutlåtandet.

Yrkandet

Göteborgs stad har idag 130 bolag, i likartade stora städer är den siffran betydligt lägre.

Staden behöver en politik som stärker företagare och företagsvillkoren, inte minst för att skydda småföretagarna. Detta är ett arbete som behöver fortsätta även under nästa mandatperiod för att säkerställa att staden inte agerar i sådant som andra kan göra lika bra eller bättre, samt motverka osund konkurrens på marknaden.

Det har sedan tidigare utförts en kartläggning över vilka verksamheter som konkurrerar med det privata näringslivet i staden. Därför anser vi att en kombination av dessa tillvägagångssätt, är ett steg på vägen för att öka transparensen och insynen för Göteborgarna i den kommunala bolagssektorn, både på lång och kort sikt.

Tjänsteutlåtande

Utfärdat 2022-11-07

Diarienummer 1362/21

Handläggare

Johan Pfeiffer

Telefon: 031-368 02 38

E-post: johan.pfeiffer@stadshuset.goteborg.se

Redovisning av uppdrag gällande fördjupad analys av den kommunala bolagssektorn utifrån osund konkurrens

Förslag till beslut

I kommunstyrelsen:

1. Redovisningen av kommunstyrelsens uppdrag 2022-06-15 § 517 punkt 5 till stadsledningskontoret, att utreda kostnaden för en anmälningsfunktion där näringsidkare kan anmäla om man upplever att något av kommunens verksamheter bidrar till osund konkurrens, antecknas och förklaras fullgjort.
2. Kommunstyrelsens uppdrag 2022-06-15 § 517 punkt 4 till stadsledningskontoret att genomföra en fördjupad analys av den kommunala bolagssektorn och utreda dessa utifrån perspektivet osund konkurrens, ska genomföras i enlighet med alternativ 1 i tjänsteutlåtandet.

Sammanfattning

Anmälningsfunktionen bedöms kunna införas inom ram men den fortsatta driften är svårare att beräkna då den är helt avhängig omfattningen på inkomna ärenden. Eftersom det i nuläget inte går att uppskatta mängden ärenden som funktionen ska hantera går det inte heller att avgöra hur stor kostnaden kommer att bli på sikt. Ett lämpligt förfarande är därför att införa funktionen under en testperiod på ett år för att därefter återkomma till kommunstyrelsen med en beskrivning av vilken resurspåverkan den medför.

I och med att konkurrensverket har byggt upp en funktion för ändamålet sedan uppdraget gavs bedömer stadsledningskontoret att näst intill samma nytta kan uppnås genom att på stadens hemsida informera om att konkurrensverkets anmälningsfunktion finns och därtill länka till den. Stadsledningskontoret bedömer därför att den nytta med funktionen som tidigare identifierats har minskat. Införandet av en anmälningsfunktion kan dock komplettera konkurrensverkets anmälningsfunktion genom att ha en lägre tröskel för att anmäla samtidigt som den medför ett signalvärde av att kommunen tar dessa frågor på allvar.

När det gäller uppdraget att genomföra en fördjupad analys av den kommunala bolagssektorn och utreda dessa utifrån perspektivet osund konkurrens konstaterar stadsledningskontoret att ambitionsnivån beträffande bredd och fördjupning påverkar hur mycket resurser staden behöver lägga på utredningen. Kontoret bedömer att tidigare

utredning, på ett kostnadseffektivt sätt, översiktligt har beskrivit de främsta riskområdena och att det därmed är den fördjupade analysen som i nuläget saknas.

Stadsledningskontoret föreslår därför att utredningen genomförs i enlighet med tjänsteutlåtandets alternativ 1.

Bedömning ur ekonomisk dimension

Stadsledningskontoret bedömer att det inte går att utreda kostnaderna för en anmälningsfunktion så länge mängden av inkomna ärenden som ska hanteras är okänt. Funktionen bedöms kunna införas inom ram men den fortsatta driften är svårare att beräkna.

Bedömning ur ekologisk och social dimension

Stadsledningskontoret har inte funnit några särskilda aspekter på frågan utifrån dessa dimensioner.

Bilaga

Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2022-06-15 § 517

Ärendet

Ärendet är en avrapportering av kommunstyrelsens uppdrag 2022-06-15 § 517 att utreda kostnaden för en anmälningssfunktion där näringsidkare kan anmäla om man upplever att något av kommunens verksamheter bidrar till osund konkurrens. Därtill innehåller ärendet kommunstyrelsens ställningstagande beträffande vägval för uppdraget att genomföra en fördjupad analys av den kommunala bolagssektorn och utreda dessa utifrån perspektivet osund konkurrens.

Beskrivning av ärendet

I kommunfullmäktiges budget 2021 fick kommunstyrelsen i uppdrag att kartlägga kommunal verksamhet som konkurrerar med privat näringsliv. Vid stadsledningskontorets återrapportering av uppdraget 2021-10-27 § 814 fick stadsledningskontoret ett kompletterande uppdrag att göra en fördjupad analys med efterföljande kartläggning av nuvarande kommunala näringsverksamheter med momspliktiga intäkter samt en redovisning över på vilka verksamheter som idag bedrivs i kommunal regi och bidrar till osund konkurrens som kan utföras av externa aktörer.

Med anledning av att kommunstyrelsen gav ytterligare kompletterande uppdrag har de första två uppdragen ännu inte förklarats fullgjorda.

Anmälningssfunktion för osund konkurrens

Kommunstyrelsen gav 2022-06-15 § 517 stadsledningskontoret i uppdrag att utreda kostnaden för en anmälningssfunktion där näringsidkare kan anmäla om man upplever att någon av kommunens verksamheter bidrar till osund konkurrens. Motsvarande funktion har inrättats i ett antal svenska kommuner i företrädesvis norra Sverige och lyftes i den tidigare utredningen fram av Svenskt Näringsliv som ett exempel på hur en kommun kan bidra till att motverka osund konkurrens. Anmälningssfunktionen är utformad på olika sätt i kommunerna och behöver anpassas till respektive kommuns organisation.

Stadsledningskontoret har varit i kontakt med två av de större kommunerna som har inrättat funktionen för att ta del av deras erfarenheter. I Umeå, som sannolikt var först ut med att inrätta en anmälningssfunktion, har totalt fem anmälningar inkommit sedan starten 2020-01-01. På grund av det låga antalet anmälningar har funktionen drivits med befintliga resurser. Gävle kommun har inte haft några anmälningar sedan införandet.

Utformning av en anmälningssfunktion i Göteborgs Stad

I Göteborg Stad är Business Region Göteborg (BRG) en naturlig ingång för näringslivets kontakter med staden. Stadsledningskontoret har tillsammans med BRG bedömt att det därför är lämpligt att anmälningssfunktionen placeras där. BRG kan göra en initial bedömning av anmälningen och sköta kontakterna med anmälaren och bolaget/förvaltningen som berörs. De kan skapa forum för dialog mellan parterna för att reda ut eventuella oklarheter. Om anmälningen medför skäl till att utredas överlämnar BRG ärendet till stadsledningskontorets jurister för att utreda. Stadsledningskontoret utreder ärendet med utgångspunkt från lag och stadens styrdokument. Kontorets bedömning redovisas för kommunstyrelsens arbetsutskott och eventuella politiska ställningstaganden till följd av stadsledningskontorets bedömning hanteras sedan via yrkanden.

Kostnaden för en sådan modell är helt avhängig mängden anmälningar som kommer in. Funktionen kan införas inom befintlig ram men om den kommer att nyttjas frekvent av

det lokala näringslivet så kommer det att krävas resursförstärkning såväl hos BRG som stadsledningskontoret. Ovanstående är endast en grov skiss av hur anmälningsfunktionen kan se ut i Göteborgs Stad. Vid beslut om införande behöver stadsledningskontoret tillsammans med BRG anpassa funktionen till mängden ärenden som ska hanteras.

Konkurrensverkets anmälningsfunktion

Den 17 juli 2022 öppnade konkurrensverket en extern rapporteringskanal för missförhållanden enligt Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden (ofta benämnd visselblåsarlagen), inom områdena offentlig upphandling och konkurrens. Som visselblåsare kan du slå larm om missförhållanden som du får kännedom om i ett arbetsrelaterat sammanhang. I anslutning till denna kanal finns även ett flertal andra möjligheter för företag att tipsa konkurrensverket om bland annat konkurrensbegränsande samarbete, missbruk av dominerande ställning eller konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Inriktning för den fördjupade analysen av den kommunala bolagssektorn

Kommunstyrelsen gav 2022-06-15 § 517 även stadsledningskontoret i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av den kommunala bolagssektorn och utreda dessa utifrån perspektivet osund konkurrens. I återremissyrkandet från M, L, C och D som låg till grund för beslutet framgick att:

”Tjänsteutlåtandet (*Redovisning av uppdrag gällande fördjupad analys av kommunala näringsverksamheter med momspliktiga intäkter*) har identifierat verksamheter som riskerar att antingen ligga utanför den kommunala kompetensen eller utgöra en konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Utredningen har enbart överskådligt klarlagt verksamheterna utifrån dessa perspektiv. Av den anledningen efterfrågar vi en fördjupad analys och en bred utredning av den kommunala bolagssektorn med osund konkurrens som utgångspunkt. Det är viktigt att genomlysningen av bolagssektorn sker brett.”

Med utgångspunkt från uppdraget samt förklaringen i återremissyrkandet har stadsledningskontoret i samverkan med Göteborgs Stadshus AB identifierat två alternativa vägar att hantera uppdraget på.

Som återremissyrkandet pekar på så identifierade den tidigare utredningen ett antal verksamheter som riskerade att antingen ligga utanför den kommunala kompetensen eller utgöra en konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Dessa verksamheter var fördelade på följande bolag: Göteborg Energi Din El AB, Higab AB, Förvaltnings AB GöteborgsLokaler, Älvstranden Utveckling AB, Göteborgs Stads Parkerings AB, Göteborgs Hamn AB, Liseberg AB, GotEvent AB, Göteborgs Stadsteater AB och Göteborgs Stads Leasing AB. Återremissyrkandet konstaterade även att den tidigare utredningen enbart överskådligt klarlagt dessa risker.

Alternativ 1

Med utgångspunkt från de redan identifierade riskområdena genomförs en fördjupad analys av respektive verksamhet utifrån den kommunala kompetensen samt konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet.

Detta alternativ bedöms kunna genomföras inom ram och återrapporteras till kommunstyrelsen innan 2023 års slut.

Alternativet utgår från premissen att den breda genomlysningen som anges i återremissyrkandet redan är genomförd i den förra utredningen och att det är den fördjupade analysen av redan identifierade risker som behöver kompletteras.

Alternativ 2

En fördjupad analys av samtliga kommunala bolag i Göteborgs Stad avseende i första hand den kommunala kompetensen och konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet. Analysen inkluderar även en bedömning av huruvida verksamheten figurerar på en fungerande marknad eller inte, vilken konkurrens effekt den kommunala närvaron medför på marknaden samt konsekvenser av en eventuell avyttring. Därtill bör analysen inkludera ett underlag för politisk prövning av det definierade kommunala ändamålet, om det alltså är relevant och om det förväntas vara relevant i en närliggande framtid.

Detta alternativ är avsevärt mer resurskrävande och förväntas pågå under flera år. Stadsledningskontoret kommer därtill behöva bemanna upp uppdraget med delvis externa resurser. Om det är detta alternativ som kommunstyrelsen vill genomföra så avser stadsledningskontoret återkomma med en tidplan samt närmare beskrivning av vilka resurser som uppdraget kräver under våren 2023.

Stadsledningskontorets bedömning

Då det i nuläget inte går att uppskatta mängden ärenden som funktionen ska hantera går det inte heller att avgöra hur stor kostnaden kommer att bli på sikt. Om Göteborg skulle få in anmälningar motsvarande referenskommunerna blir kostnaden försumbar. Vid så få ärenden är dock nyttan med funktionen begränsad.

I och med att konkurrensverket har byggt upp en funktion för ändamålet sedan uppdraget gavs bedömer stadsledningskontoret att näst intill samma nytta kan uppnås genom att på stadens hemsida informera om att konkurrensverkets anmälningsfunktion finns och därtill länka till den. Stadsledningskontoret bedömer därför att den nytta med funktionen som tidigare identifierats har minskat.

Införandet av en anmälningsfunktion kan dock komplettera konkurrensverkets anmälningsfunktion genom att ha en lägre tröskel för att anmäla samtidigt som den medför ett signalvärde av att kommunen tar dessa frågor på allvar. Stadsledningskontoret bedömer dock att det finns en påfallande risk att anmälningar av samma ärende kommer skickas både till stadens anmälningsfunktion och konkurrensverket och därmed utredas av båda instanserna samtidigt.

Om Göteborgs Stad ska införa motsvarande anmälningsfunktion bedömer stadsledningskontoret att denna kan införas inom ram men att mängden ärenden över tid kommer avgöra vilka resurser de berörda organisationerna kommer behöva. Eftersom det i nuläget inte går att uppskatta efterfrågan på tjänsten föreslår stadsledningskontoret att anmälningsfunktionen införs under en testperiod på ett år. Efter genomförd testperiod kan stadsledningskontoret återkomma till kommunstyrelsen med en beskrivning av hur funktionen har nyttjats och vilken resurspåverkan den medför.

När det gäller uppdraget att genomföra en fördjupad analys av den kommunala bolagssektorn och utreda dessa utifrån perspektivet osund konkurrens konstaterar stadsledningskontoret att ambitionsnivån beträffande bredd och fördjupning påverkar hur mycket resurser staden behöver lägga på utredningen. Då stadsledningskontoret bedömer att det finns alternativa vägar och ambitionsnivåer att genomföra uppdraget på behöver kommunstyrelsen fatta ett beslut om vägval för uppdraget.

Det är stadsledningskontorets bedömning att ett förnyat brett omtag på frågan inte nödvändigtvis kommer identifiera fler verksamheter att analysera utifrån osund konkurrens än de som redan identifierats i tidigare utredning. Kontoret bedömer i stället att tidigare utredning, på ett kostnadseffektivt sätt, översiktligt har beskrivit de främsta riskområdena och att det därmed är den fördjupade analysen som i nuläget saknas.

Stadsledningskontoret föreslår därför att utredningen genomförs i enlighet med tjänsteutlåtandets alternativ 1.

Jonas Kinnander

Eva Hessman

Direktör Ärende och utredning

Stadsdirektör

Redovisning av uppdrag gällande fördjupad analys av kommunala näringsverksamheter med momspliktiga intäkter

§ 517, 1362/21

Beslut

Enligt återremissyrkande från M, L, C, D och KD:

1. Kommunstyrelsens uppdrag till stadsledningskontoret att genomföra en fördjupad analys med efterföljande kartläggning av nuvarande kommunala näringsverksamheter med momspliktiga intäkter, förklaras ej fullgjort.
2. Kommunstyrelsens uppdrag till stadsledningskontoret att, utifrån den fördjupade analysen med efterföljande kartläggning, ta fram en redovisning över på vilka verksamheter som idag bedrivs i kommunal regi och bidrar till osund konkurrens som kan utföras av externa aktörer, förklaras ej fullgjort.
3. Redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag givet i budget 2021 till kommunstyrelsen, att kartlägga kommunal verksamhet som konkurrerar med privat näringsliv förklaras ej fullgjort.
4. Stadsledningskontoret får i uppdrag att genomföra en fördjupad analys av den kommunala bolagssektorn och utreda dessa utifrån perspektivet osund konkurrens.
5. Stadsledningskontoret får i uppdrag att utreda kostnaden för en anmälningfunktion där näringsidkare kan anmäla om man upplever att något av kommunens verksamheter bidrar till osund konkurrens.

Tidigare behandling

Bordlagt den 18 maj 2022, § 426 och den 1 juni 2022, § 468.

Handlingar

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande den 4 april 2022.

Återremissyrkande från M, L, C och D särskilt yttrande KD den 10 juni 2022.

Yttrande från S den 31 maj 2022.

Yrkanden

Martin Wannholt (D), Jörgen Fogelklou (SD) och ordföranden Axel Josefson (M) yrkar att ärendet ska återremitteras enligt yrkande från M, L, C, D och KD den 10 juni 2022.

Jonas Attenius (S), Karin Pleijel (MP) och Daniel Bernmar (V) yrkar bifall till stadsledningskontorets förslag och avslag på återremissyrkande från M, L, C, D och KD den 10 juni 2022.

Propositionsordning

Ordföranden ställer propositioner på bifall respektive avslag på återremissyrkandet från M, L, C, D och KD och finner att det bifallits.

Protokollsanteckning

Representanterna från S antecknar som yttrande en skrivelse från den 31 maj 2022.

Protokollsutdrag skickas till

Stadsledningskontoret - Återremiss

Dag för justering

2022-06-27

Vid protokollet

Sekreterare

Mathias Sköld

Ordförande

Axel Josefson

Justerande

Daniel Bernmar